

CREAT AE DO BHEARTAIS FHIOSCACHA

Chun cobhsaíocht an Aontais Eacnamaíoch agus Airgeadaíochta a áirithiú, ní mór go mbeadh creat láidir ann chun airgeadas poiblí neamh-inbhuanaithe a sheachaint. Tháinig athchóiriú (cuid den Sé-Phaca) lena leasaítear an Comhshocrú Cobhsaíochta agus Fáis i bhfeidhm ag deireadh 2011. Tháinig ceann eile, an Conradh idir-rialtasach ar Chobhsaíocht, ar Chomhordú agus ar Rialachas, lena n-áirítear an Comhshocrú Fioscach i bhfeidhm go luath in 2013. Tháinig rialachán maidir le measúnú a dhéanamh ar dhréachtphleananna buiséadacha naisiúnta (cuid den ‘Dé-Phaca’) i bhfeidhm i mí Bhealtaine 2013.

AN BUNÚS DLÍ

- Airteagail 3, 119-144, 136, 219 agus 282-284 den Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh (CFAE);
- Prótacal (Uimh. 12) maidir leis an nós imeachta um easnamh iomarcach; Prótacal (Uimh. 13) maidir leis na critéir um chóineasú atá i gceangal le CFAE.

CUSPÓIRÍ

Is é is aidhm le hailtireacht bheartais fhioscacha an Aontais Eorpaigh creat stóinsithe agus éifeachtach a thógáil chun comhordú agus faireachas a dhéanamh ar bheartais fhioscacha na mBallstát. Tá athchóirithe 2011-2013 den struchtúr mar fhreagra díreach ar ghéarchéim an fhiachais cheannasaigh, rud a léirigh an gá le rialacha níos déine, i bhfianaise éifeachtaí iarmharta ó airgeadas poiblí neamh-inbhuanaithe laistigh den limistéar euro. Tarraingítear sa chreat athbhreithnithe, dá bhrí sin, ar thaithí theipeanna deartha tosaigh an Aontais Airgeadaíochta Eorpaigh agus féachtar sa chreat sin le treoirphrionsabal airgeadais fhónta phoiblí atá cumhdaithe in Airteagal 119(3) CFAE a neartú.

A BHFUIL BAINTE AMACH

A. An Comhshocrú Cobhsaíochta agus Fáis

Le dlí príomha an Aontais, soláthraítear an príomhbhunús dlíthiúil don Chomhshocrú Cobhsaíochta agus Fáis (CCF) in Airteagal 121 (faireachas iltaobhach) agus Airteagal 126 CFAE (an Nós Imeachta um Easnamh Iomarcach) agus Prótacal Uimh. 12 maidir leis an nós imeachta um easnamh iomarcach. I ndlí tánaisteach an Aontais, leagtar amach ar bhealach níos mionsonraithe conas a cuireadh i bhfeidhm na rialacha agus na nósanna imeachta dá bhforáiltear sa Chonradh. Tháinig an

chéad Phacáiste Rialachais Eacnamaíoch ('Sé-Phaca') i bhfeidhm an 13 Nollaig 2011, pacáiste lena n-athchóirítear agus lena leasaítear rialacha CCF. In CCF leasaithe, soláthraítear príomhionstraimí chun faireachas a dhéanamh ar bheartais fhioscacha (géag choisctheach) agus chun easnaimh iomarcacha a cheartú (géag cheartaitheach). Ina fhoirm reatha, is iad na bearta seo a leanas atá in CCF:

- Rialachán (CE) Uimh. 1466/97 ón gComhairle an 7 Iúil 1997 maidir leis an bhfaireachas ar riochtaí buiséadacha a neartú agus le faireachas agus comhordú a dhéanamh ar na beartais eacnamaíocha, arna leasú le Rialachán (CE) Uimh. 1055/2005 ón gComhairle an 27 Meitheamh 2005 agus Rialachán (AE) Uimh. 1175/2011 an 16 Samhain 2011. Is é an rialachán seo an ghéag choisctheach;
- Rialachán (CE) Uimh. 1467/97 ón gComhairle an 7 Iúil 1997 maidir le dlús a chur le cur chun feidhme an nós imeachta um easnamh iomarcach agus soiléiriú a dhéanamh air, arna leasú le Rialachán (CE) Uimh. 1056/2005 ón gComhairle an 27 Meitheamh 2005 agus Rialachán (AE) Uimh. 1177/2011 ón gComhairle an 8 Samhain 2011. Is é an rialachán seo an ghéag cheartaitheach;
- Rialachán Uimh. 1173/2011 an 16 Samhain 2011 maidir le faireachas buiséadach a fhorfheidhmiú go héifeachtach sa limistéar euro;

Ina theannta sin, sa 'Cód Iompair', ar tuairim é ón gCoiste Eacnamaíoch agus Airgeadais (Coiste na Comhairle um Ghnóthaí Eacnamaíocha agus Airgeadais), tá sonraíochtaí maidir le cur chun feidhme CEA agus soláthraítear ann treoirlínte maidir le formáid agus inneachar na gclár um Chobhsaíocht agus um chóineasú (SCPanna). Cé go bhfuil an 'Cód Iompair' go foirmiúil faoi bhun leibhéal rialacháin, tá sé thar a bheith tábhachtach toisc go sonraítear ann conas CCF a chur chun feidhme i gcleachtas. Sa nuashonrú is déanaí atá déanta air, arna chomhaontú ag CEA an 15 Bealtaine 2017, áirítear ann sonraíochtaí maidir le solúbthacht laistigh de rialacha CCF atá ann cheana (trí chlásail infheistíochta agus athchóirithe struchtúracha mar thugtar orthu agus trí mhaitrís a shonraíonn dea-thréimhsí eacnamaíocha agus drochthréimhsí eacnamaíocha laistigh de ghéag choisctheach an Chomhshocraithe); tá na sonraíochtaí sin bunaithe ar 'Sheasamh comhaontaithe maidir le solúbthacht laistigh de CCF', mar a d'aontaigh an Coiste Eacnamaíoch agus Airgeadais (CEA) i mí na Samhna 2015 agus mar a d'fhorhuinigh Comhairle ECOFIN i mí Feabhra 2016; ba é an pointe tosaigh don phlé ná an teachtaireacht ón gCoimisiún maidir le solúbthacht Eanáir 2015. Thairis sin, sa leagan reatha den "Cód Iompair", tá dhá thuairim ann ó mhí na Samhna 2016 - ó CEA, lena gcuirtear fócas níos láidre ar an tagarmharc caiteachais, cé go bhfanann an táscaire cothromaíochta struchtúrach de bheith ina chuid fhíorriachtanach den chreat um fhaireachas fioscach.

1. An ghéag choisctheach de CCF

Is é aidhm na géige coiscthí ná airgeadas fóna poiblí a áirithiú trí fhaireachas iltaobhach bunaithe ar Airteagal 121 CFAE. Is iad Rialachán leasaithe CE) Uimh. 1466/97 agus an Rialachán nua (AE) Uimh. 1173/2011 an bunús tánaisteach reachtaíochta.

Príomhchuspóir san fhaireachas agus sa treoir is ea an cuspóir buiséadach meántéarmach atá tír-shonrach (MTO). Ní mór do MTO gach tíre a bheith laistigh de raon -1% de OTI agus d'iarmhéid nó de bharrachas, arna cheartú le haghaidh

éifeachtaí timthriallacha agus le haghaidh beart sealadach aon uaire. Ní mór athbhreithniú a dhéanamh ar an gcuspóir seo gach trí bliana, nó nuair a chuirtear chun feidhme leasuithe struchtúracha móra a mbíonn tionchar acu ar an staid fhioscach. Is iad na hionstraimí lárnacha i ngéag choisctheach CCF ná na Cláir um Chobhsaíocht agus um Chóineasú.

Cláir um Chobhsaíocht agus um Chóineasú (SCPanna)

Tíolacadh: Mar chuid den fhaireachas iltaobhach faoi Airteagal 121 CFAE, i mí Aibreáin gach bliain, ní mór do gach Ballstát clár cobhsaíochta a chur isteach (i gcás Bhallstáit an limistéir euro) nó clár um chóineasú (i gcás na mBallstát nach bhfuil sa limistéir euro) an Choimisiúin agus na Comhairle. Ní mór a bheith san áireamh sa chlár cobhsaíochta, *inter alia*, an MTO, conair an choigeartaithe chuige agus anailís ar chnámha an scéil, lena ndéanfar iniúchadh ar éifeachtaí na n-athruithe sna príomhbhoinn tuisceana eacnamaíochta maidir leis an staid fhioscach. Is é an bonn le haghaidh na ríomhanna nach mór a bheith ann na cásanna macra-fhioscacha is dóichí (nó is stuama). Foilsítear na cláir sin.

Measúnú: Déanann an Chomhairle, bunaithe ar an measúnú ón gCoimisiún agus ó CEA, na cláir a scrúdú. Go háirithe, déantar iniúchadh ar an dul chun cinn a rinneadh chun an MTO a bhaint amach. Gné nua sa CCF leasaithe is ea an breithniú sainráite ar fhorbairt caiteachais sa mheasúnú.

Tuairim: Bunaithe ar mholadh ón gCoimisiún agus tar éis dul i gcomhairle CEA, glacann an Chomhairle tuairim faoin gclár. Ina thuairim, féadfaidh an Chomhairle iarraidh ar na Ballstáit an clár a choigeartú. Is cuid dhílis í an tuairim de na moltaí tír-shonracha a ghlacann an Chomhairle ag deireadh gach Seimeastair Eorpaigh.

Faireachán: Déanann an Coimisiún agus an Chomhairle faireachán ar chur chun feidhme na SCPanna.

Luathrabadh: I gcás mórdhiallais ó chonair an choigeartaithe chuig an MTO, díríonn an Coimisiún foláireamh chuig an mBallstát lena mbaineann i gcomhréir le hAirteagal 121(4) CFAE (Airteagal 6 agus Airteagal 10 de Rialachán (CE) leasaithe Uimh. 1466/97). Tugtar an rabhadh sin i bhfoirm moladh ón gComhairle lena n-iartrar na coigeartuithe beartais is gá ón mBallstát lena mbaineann.

Smachtbhannaí: I gcás Bhallstáit an limistéir euro, déanann CCF foráil freisin don fhéidearthacht smachtbhannaí a fhorchur i bhfoirm taisece úsmhar arb ionann é agus 0.2% de OTI na bliana roimhe sin, nuair nach nglacann an Ballstát lena mbaineann gníomhaíocht coigeartaithe iomchuí. Déantar foráil freisin maidir le fíneálacha le haghaidh ionramháil sonraí fiachais nó easnaimh.

An Seimeastar Eorpach: Is cuid den Seimeastar Eorpach é na SCPanna a chur isteach agus measúnú a dhéanamh orthu, ar próiseas níos leithne é de chomhordú beartais eacnamaíoch laistigh den Aontas Eorpach agus a bhfuil san áireamh ann géag choisctheach CCF.

2. Géag choisctheach CCF

An nós imeachta um easnamh iomarcach (EDP)

Is é cuspóir an EDP ná easnaimh iomarcacha a chosc agus a áirithiú go gceartófar iad go pras. Tá an EDP faoi rialú ag Airteagal 126 de CFAE, Prótacal (Uimh. 12) atá i gceangal leis an gConradh, agus le Rialachán leasaithe (CE) Uimh. 1467/97 agus Rialachán nua (AE) Uimh. 1173/2011.

De réir an CCF leasaithe, déanann an critéar easnaimh nó an critéar fiachais EDP a spreagadh:

- Critéar easnaimh: Meastar go bhfuil easnamh ginearálta rialtais iomarcach má tá sé níos airde ná luach tagartha 3% de OTI ar phraghsanna margaidh; nó
- Critéar fiachais: go bhfuil an fiachas níos airde ná 60% de OTI agus nár baineadh amach an sprioc bhliantúil um laghdú fiachais de 1/20 den fhiachas atá os cionn thairseach 60% le trí bliana roimhe sin.

Tá forálacha freisin sa rialachán leasaithe a shoiléiríonn, más rud é go bhfuil easnamh níos airde ná an luach tagartha luaite, go measfar é a bheith eisceachtúil (mar thoradh ar ócáid neamhghnách nó cor chun donais eacnamaíoch, etc.) nó sealadach (nuair a léiríonn réamhaisnéisí go dtitfidh an t-easnamh faoi bhun an luacha thagartha tar éis dheireadh na hócáide neamhghnáiche nó an chora chun donais).

Leagtar síos in Airteagal 126(3) go hAirteagal 126(6) CFAE an nós imeachta chun an t-easnamh iomarcach a mheas agus chun cinneadh a dhéanamh faoi. Ullmhaíonn an Coimisiún tuarascáil mura gcomhlíonann Ballstát nó má tá baol ann nach gcomhlíonfaidh sé ceann amháin ar a laghad den dá chritéar. Foirmíonn CEA tuairim maidir leis an tuarascáil sin. Má mheasann an Coimisiún easnamh iomarcach a bheith ina ócáid ar leith (nó ócáid a d'fhéadfadh a bheith ann), díríonn sé a thuairim chuig an mBallstát lena mbaineann agus cuireann sé an Chomhairle ar an eolas. Bunaithe ar thogra ón gCoimisiún, tá an cinneadh deiridh ag an gComhairle i dtaobh an bhfuil easnamh iomarcach ann (Airteagal 126(6) CFAE). Ina dhiaidh sin, bunaithe ar mholadh ón gCoimisiún, glacann sí moladh arna dhíriú chuig an mBallstát lena mbaineann (Airteagal 126(7) CFAE) chun a iarraidh go ndéanfar gníomhaíocht éifeachtach chun an t-easnamh a laghdú, agus spriocdháta nach faide ná sé mhí á leagan síos aici. I gcás ina suífidh an Chomhairle nár glacadh aon ghníomhaíocht den sórt sin, féadfar a moltaí a phoibliú, (Airteagal 126(8) CFAE). Tar éis dó mainneachtain leanúnach a dhéanamh na moltaí a chomhlíonadh, féadfaidh an Chomhairle fógra a thabhairt don Bhallstát lena mbaineann bearta iomchuí a ghlacadh laistigh de theorainn ama shonraithe (Airteagal 126(9) CFAE).

Smachtbhannaí: Déantar foráil san EDP freisin do smachtbhannaí i gcásanna neamhchomhlíonta (Airteagal 126(11) CFAE). Mar riail, is fíneáil é an smachtbhanna sin do Bhallstáit an limistéir euro, arb é atá ann comhpháirt sheasta (0.2% de OTI) agus comhpháirt athraitheach (suas go dtí uasmhéid 0.5% de OTI don dá chomhpháirt le chéile).

Déantar foráil maidir le smachtbhannaí breise do Bhallstáit an limistéir euro i Rialachán Uimh. 1173/2011 maidir le faireachas buiséadach a fhorfheidhmiú go héifeachtach sa limistéar euro. Forchuirtear na smachtbhannaí ag céimeanna éagsúla den EDP agus is é atá i gceist leis na smachtbhannaí taiscí neamhús mhara 0.2% de OTI na mblianta

roimhe sin. Faoin rialachán céanna, déantar foráil freisin maidir le smachtbhannaí le haghaidh ionramháil staidrimh.

B. An Comhshocrú Fioscach

Ag cruinniú na Comhairle Eorpaí i mí an Mhárta 2012, shínigh na Ballstáit go léir, seachas an Ríocht Aontaithe agus Poblacht na Seice (níor shínigh an Chróit an Conradh sin ach oiread, roimh a aontachas do AE ná ina dhiadh an 1 Iúil 2013), an Conradh idir-Rialtasach ar Chobhsaíocht, ar Chomhordú agus ar Rialachas san Aontas Eacnamaíoch agus Airgeadaíochta (TSCG), arb é an Comhshocrú Fioscach a chomhpháirt fhioscach. Déantar foráil sa Chomhshocrú Fioscach do 'riail órga' an bhuiséid chomhardaithe ag a bhfuil teorainn níos ísle d'easnamh struchtúrach de 0.5% de OTI (má tá an fiachas poiblí níos ísle ná 60% de OTI, déantar an teorainn níos ísle a shocrú ag 1% de OTI) a bheidh le cumhdach sa dlí náisiúnta, de rogha ar an leibhéal bunreachtúil (an 'coscán fiachais'). Féadfaidh na Ballstáit imeachtaí a thionscnamh i gcoinne Ballstát eile os comhair Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh i gcásanna nach bhfuil an riail sin curtha chun feidhme go cuí. Áirítear ar na forálacha breise, *inter alia*, an sásra ceartúcháin a spreagadh agus rialacha forfheidhmithe do thíortha faoin EDP. Ina theannta sin, ní thabharfar cúnamh airgeadais ón Sásra Cobhsaíochta Eorpach ach amháin do na Ballstáit a shínigh an Comhshocrú Fioscach.

C. Athchóirithe breise lena neartaítear rialachas eacnamaíoch sa limistéar euro.

Áirítear ar athchóirithe 2011-2013 ar rialachas eacnamaíoch an Aontais agus ar chreat na mbeartas fioscach, seachas na rialacha CCF athbhreithnithe agus an TSCG idir-rialtasach, dhá rialachán arb é is aidhm dóibh rialachas eacnamaíoch a neartú sa limistéar euro (an 'Dé-Phaca'):

- Rialachán (AE) Uimh. 473/2013 an 21 Bealtaine 2013 maidir le forálacha coiteanna le haghaidh faireachán agus measúnú a dhéanamh ar dhréacht-phleananna buiséadacha agus lena n-áiríthítear easnamh iomarcach na mBallstát sa limistéar euro a cheartú; agus
- Rialachán (AE) Uimh. 472/2013 an 21 Bealtaine 2013 maidir le neartú ar fhaireachas eacnamaíoch agus buiséadach ar Bhallstáit atá faoi bhagairt nó faoi ghreim diandeachracha i ndáil lena gcobhsaíocht airgeadais sa limistéar euro.

Is iad príomhghnéithe an chéad rialacháin foráil a dhéanamh maidir le hamlínte buiséadacha comhchoiteann do na Ballstáit go léir sa limistéar euro, agus do na rialacha maidir le faireachán agus measúnú a bheith á ndéanamh ag an gCoimisiún ar phleananna buiséid na mBallstát. I gcásanna ina mbeidh na rialacha SGP á neamh-chomhlíonadh go tromchúiseach, féadfaidh an Coimisiún a iarraidh go ndéanfar na plananna a athbhreithniú. Ina theannta sin, foráiltear ann freisin, nach mór do Bhallstáit an limistéir euro atá faoi réir EDP Clár Comhpháirtíochta Eacnamaíochta a thíolacadh lena sonrú na bearta beartais agus na hathchóirithe struchtúracha is gá chun ceartú éifeachtach buan an easnaimh iomarcaigh a áirithiú. Déanann an Chomhairle, ag gníomhú di ar thogra ón gCoimisiún, tuairimí maidir leis na cláir chomhpháirtíochta eacnamaíochta a ghlacadh.

Baineann an dara rialachán le Ballstáit atá faoi ghreim diandeachracha i ndáil lena gcobhsaíocht airgeadais, nó atá faoi bhagairt na ndiandeachracha sin. Leagtar

síos ann na rialacha le haghaidh faireachas feabhsaithe, cúnamh airgeadais agus faireachas iarchláir (a fhad is nach ndearnadh aisíoc ar 75% ar a laghad den chúnamh airgeadais a fuarthas).

RÓL PHARLAIMINT NA HEORPA

Is comhrechtóir í Parlaimint na hEorpa maidir le rialacha mionsonraithe a leagan síos le haghaidh faireachas iltaobhach (Airteagal 121(6) CFAE) agus téitear i gcomhairle léi maidir le reachtaíocht tháinisteach lena gcuirtear chun feidhme an EDP (Airteagal 126(14) CFAE). Tá ionstraim nua sa CCF leasaithe, an tIdirphlé Eacnamaíoch, a thugann ról suntasach don Pharlaimint sa chreatlach beartas fioscach reatha sa mhéid go bhfuil coiste inniúil na Parlaiminte i dteideal dá bharr iarraidh ar Uachtarán na Comhairle, an Choimisiúin, ar Uachtarán na Comhairle Eorpaí, ar Uachtarán an Ghrúpa Euro, agus más iomchuí, Ballstát, malairt tuairimí a dhéanamh. Coinnítear an Pharlaimint ar an eolas go rialta freisin faoi chur i bhfeidhm na rialachán. Ina theannta sin, ní mór athnuachan a dhéanamh ar chumhachtaí an Choimisiúin ceanglais bhreise tuairiscithe a fhorchur faoi chuimsiú an rialacháin nua maidir le faireachán agus measúnú a dhéanamh ar dhréachtpheananna buiséadacha agus a áirithiú go gcaithfear ceartú ar easnamh iomarcach na mBallstát sa limistéar euro a athnuachan gach trí bliana, agus an Pharlaimint nó an Chomhairle in ann na cumhachtaí sin a chúlghairm.

Jost Angerer
05/2019

